



15.5.2012

LJ/4

§ 91

Tarkastuslautakunnalle annettava lausunto vuoden 2011 arviointikertomuksesta

HEL 2012-005554 T 00 03 00

Päätös

Lautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 1.6. Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten edellyttämät toimenpiteet, että

- virastojen ja liikelaitosten tulee ryhtyä viivyttämättä korjaaviin toimenpiteisiin tilintarkastuksessa havaittujen epäkohtien poistamiseksi

Liikuntavirasto on kehittänyt prosesseja ja tarkistanut menettelytapoja tilintarkastusraporttien pohjalta. Raporttien suositusten mukaan henkilökunnalle on järjestetty koulutusta ja ohjeistusta on tarkistettu. Liikuntavirasto on ottanut käyttöön mm. uuden kassa- ja kulunvalvontajärjestelmän.

Raportteja on käsitelty osastojen johtoryhmissä, kun niissä on ollut mainintoja ko. osastoa koskevista asioista. Tilintarkastusraporttien systemaattista käsittelyä ja korjaavien toimenpiteiden toimeenpanoa sekä seurantaa parannetaan.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 2.5. Johtopäätöksiä sitovien tavoitteiden asettamisesta liikuntaviraston osalta että

- liikuntaviraston tulee kehittää sitovia toiminnallisia tavoitteitaan siten, että ne tukevat toiminnan perustehtäviä ja strategiaa, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2009. Vastaavasti liikuntaviraston tulee noudattaa sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumatietojen dokumentoinnista annettua ohjetta, kuten tarkastuslautakunta on suositellut vuonna 2010.

Liikuntaviraston vuoden 2012 sitoviin toiminnallisiin tavoitteisiin on lisätty seuraavat liikuntaviraston toiminnan perustehtävää kuvaavat tavoitteet

- Monitoimihalleissa (Töölön kisahalli ja Liikuntamyly) on yhteensä 700 aukiolopäivää
- Maauimaloissa (Uimastadionin ja Kumpulan maauimalat) on yhteensä 215 aukiolopäivää



– Tekojääradoilla (7 kappaletta) on yhteensä 630 aukiolopäivää

Liikuntatoimen toimintaa kuvaavat mittarit käyttötalouden osalta ovat viime vuosina toteutuneet hyvin. 2000-luvun aikana vuosittain on käyttömenoissa säästetty määrärahoja ja tulotavoite on ylitetty joka vuosi.

Liikuntatoimen tuottavuus on kehittynyt hyvin, myös verrattuna kaupungin muihin virastoihin. Suoritteet ovat säilyneet hyvällä tasolla, tosin erityisesti ulkoliikuntapaikkojen käyntikertoihin kesien ja talvien säätilalla on suuri merkitys, joka saattaa tuoda nousua tai laskua käyntikertoihin.

Asiakaskyselyjen perusteella liikuntapalveluita käyttävien asiakkaiden tyytyväisyys on hyvällä tasolla. Samoin helsinkiläisten asukkaiden yleinen tyytyväisyys liikuntapalveluihin suhteessa muihin julkisiin palveluihin on hyvä.

Liikuntatoimi on käynnistänyt vuonna 2011 uuden liikuntastrategian valmistelun, jonka viitekehyksenä käytetään Helsingin kaupungin vuosien 2009 - 2012 strategiaa. Valmistelu keskeytyi, koska kaupunginhallituksen esityksestä liikuntatoimesta tehtiin ulkopuolisen konsultin toimesta kokonaisselvitys.

Tavoitteena on, että uusi liikuntastrategia valmistuu vuoden 2012 aikana ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä tullaan esittämään Helsingin kaupungin vuosien 2013 - 2016 strategiaa. Tässä yhteydessä kehitetään liikuntatoimen strategisia ja sitovia tavoitteita, niin että ne vastaavat paremmin koko kaupungin strategisia tavoitteita. Samalla kehitetään sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteumatietojen dokumentointia.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.2.3 liikuntatoimen omistajaohjaus, että

- kaupunginhallituksen konsernijaoston tulee selvittää Jääkenttäsäätiön omistuksessa olevien yhtiöiden yhdistämisestä syntyvät hyödyt ja haitat.
- kaupungin omistajaohjausta liikuntakonsernin yhteisöissä tulee lisätä asettamalla niille yhteisiä toiminnallisia tavoitteita.
- Töölön urheilukeskittymän alueella toimivien, kaupungin omistamien yhteisöjen ja liikuntaviraston tulee strategiaohjelman tavoitteen mukaisesti selvittää mahdollisuuksia toiminnalliseen ja hallinnolliseen yhteistyöhön.



15.5.2012

- kiinteistöviraston tulee selvittää Helsingin kaupungin omistamien liikuntapaikkojen sisältämä korjausvelka ja ottaa se huomioon toiminnan suunnittelussa.

Esittelijä kannattaa sitä, että kaupungin omistajaohjausta liikuntakonsernin yhteisöissä tulee lisätä asettamalla niille yhteisiä toiminnallisia tavoitteita. Sama esitys on kaupunginhallituksen toimeksiannosta talous- ja suunnittelukeskuksen vuonna 2011 tilaamassa ja ulkopuolisen konsultin Ramboll Management Consulting (RMC) toteuttamassa Helsingin liikuntatoimen kokonaisselvityksen loppuraportissa (30.11.2011).

Arviointikertomuksessa mainittuun Töölön urheilukeskittymään kuuluvat Olympiastadion, Sonera-Stadion, Helsingin jäähalli, Töölön kisa- ja pallostadion, Töölön pallokenttä, Eläintarhan urheilukenttä, Uimastadion ja Laakson ratsastusstadion.

Kaupunkisuunnitteluvirasto laati 1990-luvulla alueesta Eläintarhan keskusliikuntapuiston yleissuunnitelman, jota on toteutettu 1990- ja 2000-luvuilla. Stadion-säätiö on esittänyt omissa suunnitelmissaan, että Olympiastadionin tonttia tulee laajentaa ja tätä aluetta tulee kehittää kokonaisuutena Olympiapuistikoksi.

Töölön urheilukeskittymän alueella toimivat kaupungin omistamat yhteisöt ja liikuntavirasto tekevät toiminnallista yhteistyötä erilaisten tapahtumien yhteydessä. Liikuntaviraston henkilökunta vastaa Sonera-Stadionin kentänhoidosta ja liikuntavirasto käyttää stadionin 12 pukuhuonetta, jotka palvelevat Töölön pallokentän käyttäjiä. Hallinnollinen yhteistyö on liittynyt liikuntapaikkojen suunnitteluun, rakentamiseen ja avustuksiin.

Esittelijä pitää hyvänä, että kiinteistövirasto selvittää Helsingin kaupungin omistamien liikuntapaikkojen sisältämän korjausvelan ja ottaa sen huomioon toiminnan suunnittelussa.

Stadion-säätiö toteaa Helsingin liikuntatoimen kokonaisselvityksestä 29.3.2012 antamassaan lausunnossa, että Stadion-säätiön tulorahoitus ei mahdollista kiinteistön vuosikorjauksia ja kiinteistö on kuntotutkimuksen mukaan erittäin huonossa kunnossa. Olympiastadionin uudistaminen on mainittu nykyisessä hallitusohjelmassa. Lisäksi Stadion-säätiön toteaa lausunnossaan, että säätiön hallintomallia on syytä tarkastella osana kaupunkikonsernia, mikäli Olympiastadionin uudistaminen toteutetaan suunnitellusti vuosien 2012 - 2018 aikana valtion ja kaupungin rahoituksella.

Liikuntavirasto on tehnyt hallinnoimistaan liikuntapaikoista useita kuntokartoituksia ja laatinut sekä toteuttanut niiden perusteella peruskorjauksia. Liikuntaviraston käytössä olevat vanhat



olympiarakennukset on peruskorjattu 1990-luvulla, joten niiden peruskorjaus on jälleen ajankohtaista. Liikuntavirasto on esittänyt kuntokartoitusten perusteella tehtäviin liikuntapaikkojen perusparannuksiin lisää investointimäärärahoja, koska nykyisillä resursseilla ei pystytä toteuttamaan kaikkia välttämättömiä peruskorjaushankkeista.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.3.1 lasten ja nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy liikuntatoimen osalta, että

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisten hankkeiden toiminnan jatkuminen ja hallintokuntien välinen yhteistyö tulee varmistaa erillisrahoituksen jälkeenkin. Sosiaali- ja terveystointa ja sivistys- ja henkilöstötointa johtavien apulaiskaupunginjohtajien sekä virastopäälliköiden on varmistettava työn kaupunkitasoinen koordinaatio ja yhteistyö virastojen välillä hyvinvointitavoitteiden toteuttamiseksi.
- hankkeita, joista on saatu hyviä kokemuksia – kuten EasySport -toiminta – on laajennettava yläasteikäisiin ja soveltuvin osin toisella asteella opiskeleviin.
- vaikka ehdotetut toimenpiteet kasvattavat menoja lyhyellä tähtämellä, toimenpiteet lisäävät hyvinvointia ja vähentävät kustannuksia pitkällä tähtämellä.

Liikunnanohjausosasto on ensimmäisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmakauden aikana tuottanut yhdessä helsinkiläisten urheiluseurojen kanssa matalan kynnyksen harrasteliikuntapalveluita lähelle lasten ja nuorten arkea. Toiminnan tavoitteena on ollut parantaa lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia liikunnan harrastamisessa sekä edistää lasten osallisuutta ja autonomiaa omissa liikuntaharrastuksissaan.

Vaikka lapset ja nuoret ovat jo nyt osallistuneet uuden tyyppisiin harrasteliikuntaryhmiin runsaslukuisesti, hyvinvointia edistävien laadukkaiden harrasteliikuntapalvelujen tuottaminen vaatii edelleen pitkäjänteistä kehitystyötä. Kumppaneiksi tarvitaan motivoituneita liikuntaseuroja ja järjestöjä, joilla on kiinnostusta ohjaajien hyvinvointiosaamisen lisäämiseen yhteistyön ja koulutuksen avulla. Seurayhteistyössä on lasten ja nuorten hyvinvointityön näkökulmasta katsottuna paljon käyttämätöntä potentiaalia, ja parhaimmillaan seurayhteistyö mahdollistaa liikunnanohjaajien työllistymisen kokopäivätoimisesti urheiluseuroihin.

Lasten ja nuorten sosiaalista integraatiota sekä suojaavia tekijöitä edistävien liikuntapalveluiden tuottaminen ja kehittäminen ei kuitenkaan ole mahdollista ilman jatkorahoitusta. Myös toiminnan laajentaminen



vaatii lisäresursointia. Jatkorahoituksen ja lisäresursoinnin lisäksi virastojen välisen yhteistyön edelleen kehittäminen on tärkeää etenkin kohdennettaessa toimintaa erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja nuorille.

Kohdennettua toimintaa on järjestetty mm. huostassa oleville lapsille ja nuorille yhteistyössä lastensuojelun jälkihuollon erityispalveluiden kanssa. Opetusviraston kanssa yhteistyössä on järjestetty liikuntaryhmä 1. - 6. – luokkalaisille nivelluokan oppilaille, joilla on vaikeuksia toimia ryhmässä, ja joille on tehty lastenpsykiatrinen tutkimus. Lisäksi koulu- ja opiskeluterveyshuollon yksikön kanssa on kehitetty yhteinen painonhallintainterventiomalli painonhallinnassa tukea tarvitseville alakoululaisille lapsille ja heidän perheilleen. Toimintamallissa perheiden painonhallintaa tuetaan moniammatillisesti ryhmämuotoisin menetelmin. Myös harjaantumisopetuksessa oleville kehitysvammaisille oppilaille on järjestetty omia liikuntaryhmiä.

Esittelijä näkee erittäin tärkeäksi, että myös LASU II-kaudella panostetaan lasten ja nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisyyn hyvinvointia tukevien vapaa-ajan harrastuspalvelujen avulla. Toiminnan vakiintuminen varmistetaan parhaiten lisärahoituksella, joka on lisätty liikuntatoimen vuosittaiseen käyttöbudjettiin.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.7.2 asiantuntijapalveluiden osto, että

- sivistys- ja henkilöstötoimen tulee lisätä hankintayhteistyötä samansisältöisten asiantuntijapalvelujen osalta.
- laatutekijöiden ja -kriteerien määrittelyssä tulee tehdä yhteistyötä kaupunkitasolla ja hallintokuntien välillä parhaiden käytäntöjen oppimiseksi.
- kehitteillä oleva kaupunkitasoinen sopimustenhallintajärjestelmä tulee ottaa käyttöön mahdollisimman nopeasti hallintokuntien hankintojen tehostamiseksi.

Liikuntavirasto tekee hankintoja vuosittain noin 30 miljoonalla eurolla. Yli puolet siitä kohdistuu liikuntapaikkojen rakentamiseen. Toinen merkittävä kustannuserä on liikuntapaikkojen kunnossapito.

Hankintojen ulkoisia toimittajia on hieman enemmän kuin kaupungin sisäisiä toimittajia. Suurimpia toimittajia ovat HKR-rakennuttaja, Stara ja Helsingin Energia.

Liikuntavirasto kilpailuttaa hankintoja Helsingin kaupungin ohjeiden mukaisesti ja kehittää yhteistyötä hankintakeskuksen ja kaupungin muiden virastojen kanssa. Liikuntavirasto noudattaa kaupungin



hankintaohjeita ja käyttää kaupungin hankintapalveluita. Hankinnat on hajautettu osastoihin ja yksiköihin. Hankintavaltuudet on 90 henkilöllä ja hankintoihin liittyvät työnjohdolliset määräykset tarkistetaan vuosittain. Sähköistä Kosti-ostotilausjärjestelmää käyttää 125 työntekijää.

Sähkön, lämmityksen ja veden kustannukset kasvavat jatkuvasti ja niiden suhteellinen osuus hankinnoista kasvaa.

Liikuntaviraston asiantuntijapalveluiden ostoihin käytettiin vuonna 2011 yhteensä 1 348 691 euroa. Ylivoimaisesti suurin asiantuntijapalveluiden toimittaja oli Helsingin kaupungin taloushallintopalvelut liikelaitos, jonka osuus oli 662 130 euroa. Toiseksi suurin kaupungin sisäinen asiantuntijapalveluiden toimittaja oli Metropolilab Oy, joka on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten omistama elintarvike-, vesi- ja ympäristönäytteitä tutkiva laboratorio. Se laskutti asiantuntijapalveluista 34 722 euroa.

Suurimpia ulkoisia asiantuntijapalveluiden toimittajia olivat tietotekniikan palveluyritykset Tieto Finland Oy 108 824 euroa ja Atea Finland Oy 72 713 euroa. Tietotekniikan kustannukset kasvavat jatkuvasti, kun uusia järjestelmiä otetaan käyttöön ja vanhoja uusitaan.

Liikuntavirasto on lisännyt tuki- ja asiantuntijapalvelujen hankintaa ostopalveluina liikuntaviraston ulkopuolelta, joka on lisännyt myös kustannuksia. Tietotekniikan käytön lisääntyminen ja kaupungin keskitetyt tukipalvelut lisäävät asiantuntijapalveluiden kustannuksia.

Liikuntavirasto ottaa käyttöön kaupunkitasoisen sopimustenhallintajärjestelmän, kun se on valmistunut.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.7.3 liikuntaviraston vuokrasubventiot, että

- liikuntatoimen talousarvion perusteluosassa tulee esittää, miten paljon liikuntatoimi myöntää vuosittain avustuksia vuokrasubventioina suhteessa kiinteistöviraston määrittelemään markkinavuokraan.

Helsingin kaupunki tukee liikuntayrityksiä subventoimalla niille toimitiloiksi vuokrattujen liikuntapaikkojen vuokria. Tämän vuokratuen kautta aktivoidaan ja tuetaan liikuntayrittäjiä ja luodaan liikuntapalveluja helsinkiläisille ilman, että liikuntatoimi tuottaisi itse näitä palveluja.

Kiinteistöviraston tulisi selvittää, ovatko sisäiset vuokrat määritelty oikealle tasolle. Liikuntavirasto maksaa kiinteistövirastolle sisäistä vuokraa liikuntayrityksille edelleen vuokratuista alueista noin 2,1 miljoonaa euroa vuodessa. Liikuntavirasto perii liikuntayrityksiltä



keskimääräin 50 prosenttia kaupungin sisäisen vuokran määrästä eli liikuntavirasto perii liikuntayrityksiltä vuokria noin 1 miljoonaa euroa vuodessa. Näin erotukseksi ja vuokrasubventioksi vuodessa tulee yhteensä noin 1 miljoona euroa.

Golfkenttien kenttäalueiden vuokrataso perustuu alun perin Paloheinän jokamiesgolfkentän rakentamisesta pidettyyn tarjouskilpailuun sekä Vuosaaren golfkentän perustamisen yhteydessä käytyihin neuvotteluihin. Rakennusoikeuden/rakennusmaan osalta vuokrat vastaavat liikuntapaikkarakentamisessa käytettyä kerrosalaan pohjautuvaa, subventoitua vuokratasoa. Samalla periaatteella on määriteltänyt myös Talin golfkentän vuokra. Espoossa sijaitsevan Luukin kentän vuokrataso on sovitettu Espoon vuokratasoon.

Arviointikertomuksessa on erheellisesti mainittu Vuosaaren golfkentän vuokran puolittamisesta siinä yhteydessä, kun kenttä vuonna 2007 siirtyi kiinteistövirastolta liikuntaviraston hallintaan. Vuokran alentamiseksi tehtyä esitystä käsiteltiin liikuntalautakunnan kokouksessa 16.10.2007, jolloin Paloheinän jokamiesgolfkentän ja Vuosaaren golfkentän ulosvuokraushintojen todettiin olevan täysin rinnastettavissa toisiinsa. Myös rakennusmaan osalta vuokran todettiin vastaavan 50 %:lla subventoidun, kerrosalaan pohjautuvan rakennusmaan vuokraa. Lautakunta päätti, ettei hakemus antanut aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Liikuntatoimen talousarvion perusteluosassa voidaan jatkossa kertoa, miten paljon liikuntatoimi myöntää vuosittain avustuksia vuokrasubventioina suhteessa kiinteistöviraston määrittelemään markkinavuokraan.

Käsittely

Juuso Marno saapui tämän asian käsittelyn aikana klo 16.16.

Esittelijä

liikuntajohtaja
Anssi Rauramo

Lisätiedot

Pekka Jyrkiäinen, suunnittelija, puhelin: 310 87438

Päätösehdotus

Lautakunta päättäneen antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:



15.5.2012

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 1.6. Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten edellyttämät toimenpiteet, että

- virastojen ja liikelaitosten tulee ryhtyä viivyttlemättä korjaaviin toimenpiteisiin tilintarkastuksessa havaittujen epäkohtien poistamiseksi

Liikuntavirasto on kehittänyt prosesseja ja tarkistanut menettelytapoja tilintarkastusraporttien pohjalta. Raporttien suositusten mukaan henkilökunnalle on järjestetty koulutusta ja ohjeistusta on tarkistettu. Liikuntavirasto on ottanut käyttöön mm. uuden kassa- ja kulunvalvontajärjestelmän.

Raportteja on käsitelty osastojen johtoryhmissä, kun niissä on ollut mainintoja ko. osastoa koskevista asioista. Tilintarkastusraporttien systemaattista käsittelyä ja korjaavien toimenpiteiden toimeenpanoa sekä seurantaa parannetaan.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 2.5. Johtopäätöksiä sitovien tavoitteiden asettamisesta liikuntaviraston osalta että

- liikuntaviraston tulee kehittää sitovia toiminnallisia tavoitteitaan siten, että ne tukevat toiminnan perustehtäviä ja strategiaa, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2009. Vastaavasti liikuntaviraston tulee noudattaa sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumatietojen dokumentoinnista annettua ohjetta, kuten tarkastuslautakunta on suositellut vuonna 2010.

Liikuntaviraston vuoden 2012 sitoviin toiminnallisiin tavoitteisiin on lisätty seuraavat liikuntaviraston toiminnan perustehtävää kuvaavat tavoitteet

- Monitoimihalleissa (Töölön kisahalli ja Liikuntamyly) on yhteensä 700 aukiolopäivää
- Maauimaloissa (Uimastadionin ja Kumpulan maauimalat) on yhteensä 215 aukiolopäivää
- Tekojääradoilla (7 kappaletta) on yhteensä 630 aukiolopäivää

Liikuntatoimen toimintaa kuvaavat mittarit käyttötalouden osalta ovat viime vuosina toteutuneet hyvin. 2000-luvun aikana vuosittain on käyttömenoissa säästetty määrärahoja ja tulotavoite on ylitetty joka vuosi.

Liikuntatoimen tuottavuus on kehittynyt hyvin, myös verrattuna kaupungin muihin virastoihin. Suoritteet ovat säilyneet hyvällä tasolla,



tosin erityisesti ulkoliikuntapaikkojen käyntikertoihin kesien ja talvien säätilalla on suuri merkitys, joka saattaa tuoda nousua tai laskua käyntikertoihin.

Asiakaskyselyjen perusteella liikuntapalveluita käyttävien asiakkaiden tyytyväisyys on hyvällä tasolla. Samoin helsinkiläisten asukkaiden yleinen tyytyväisyys liikuntapalveluihin suhteessa muihin julkisiin palveluihin on hyvä.

Liikuntatoimi on käynnistänyt vuonna 2011 uuden liikuntastrategian valmistelun, jonka viitekehyksenä käytetään Helsingin kaupungin vuosien 2009 - 2012 strategiaa. Valmistelu keskeytyi, koska kaupunginhallituksen esityksestä liikuntatoimesta tehtiin ulkopuolisen konsultin toimesta kokonaisselvitys.

Tavoitteena on, että uusi liikuntastrategia valmistuu vuoden 2012 aikana ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä tullaan esittämään Helsingin kaupungin vuosien 2013 - 2016 strategiaa. Tässä yhteydessä kehitetään liikuntatoimen strategisia ja sitovia tavoitteita, niin että ne vastaavat paremmin koko kaupungin strategisia tavoitteita. Samalla kehitetään sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteumatietojen dokumentointia.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.2.3 liikuntatoimen omistajaohjaus, että

- kaupunginhallituksen konsernijaoston tulee selvittää Jääkenttäsäätiön omistuksessa olevien yhtiöiden yhdistämisestä syntyvät hyödyt ja haitat.
- kaupungin omistajaohjausta liikuntakonsernin yhteisöissä tulee lisätä asettamalla niille yhteisiä toiminnallisia tavoitteita.
- Töölön urheilukeskittymän alueella toimivien, kaupungin omistamien yhteisöjen ja liikuntaviraston tulee strategiaohjelman tavoitteen mukaisesti selvittää mahdollisuuksia toiminnalliseen ja hallinnolliseen yhteistyöhön.
- kiinteistöviraston tulee selvittää Helsingin kaupungin omistamien liikuntapaikkojen sisältämä korjausvelka ja ottaa se huomioon toiminnan suunnittelussa.

Esittelijä kannattaa sitä, että kaupungin omistajaohjausta liikuntakonsernin yhteisöissä tulee lisätä asettamalla niille yhteisiä toiminnallisia tavoitteita. Sama esitys on kaupunginhallituksen toimeksiannosta talous- ja suunnittelukeskuksen vuonna 2011 tilaamassa ja ulkopuolisen konsultin Ramboll Management Consulting



(RMC) toteuttamassa Helsingin liikuntatoimen kokonaisselvityksen loppuraportissa (30.11.2011).

Arviointikertomuksessa mainittuun Töölön urheilukeskittymään kuuluvat Olympiastadion, Sonera-Stadion, Helsingin jäähalli, Töölön kisahalli, Töölön pallokenttä, Eläintarhan urheilukenttä, Uimastadion ja Laakson ratsastusstadion.

Kaupunkisuunnitteluvirasto laati 1990-luvulla alueesta Eläintarhan keskusliikuntapuiston yleissuunnitelman, jota on toteutettu 1990- ja 2000-luvuilla. Stadion-säätiö on esittänyt omissa suunnitelmissaan, että Olympiastadionin tonttia tulee laajentaa ja tätä aluetta tulee kehittää kokonaisuutena Olympiapuistiksi.

Töölön urheilukeskittymän alueella toimivat kaupungin omistamat yhteisöt ja liikuntavirasto tekevät toiminnallista yhteistyötä erilaisten tapahtumien yhteydessä. Liikuntaviraston henkilökunta vastaa Sonera-Stadionin kentänhoidosta ja liikuntavirasto käyttää stadionin 12 puku-huonetta, jotka palvelevat Töölön pallokentän käyttäjiä. Hallinnollinen yhteistyö on liittynyt liikuntapaikkojen suunnitteluun, rakentamiseen ja avustuksiin.

Esittelijä pitää hyvänä, että kiinteistövirasto selvittää Helsingin kaupungin omistamien liikuntapaikkojen sisältämän korjausvelan ja ottaa sen huomioon toiminnan suunnittelussa.

Stadion-säätiö toteaa Helsingin liikuntatoimen kokonaisselvityksestä 29.3.2012 antamassaan lausunnossa, että Stadion-säätiön tulorahoitus ei mahdollista kiinteistön vuosikorjauksia ja kiinteistö on kuntotutkimuksen mukaan erittäin huonossa kunnossa. Olympiastadionin uudistaminen on mainittu nykyisessä hallitusohjelmassa. Lisäksi Stadion-säätiön toteaa lausunnossaan, että säätiön hallintomallia on syytä tarkastella osana kaupunkikonsernia, mikäli Olympiastadionin uudistaminen toteutetaan suunnitellusti vuosien 2012 - 2018 aikana valtion ja kaupungin rahoituksella.

Liikuntavirasto on tehnyt hallinnoimistaan liikuntapaikoista useita kuntokartoituksia ja laatinut sekä toteuttanut niiden perusteella peruskorjauksia. Liikuntaviraston käytössä olevat vanhat olympiarakennukset on peruskorjattu 1990-luvulla, joten niiden peruskorjaus on jälleen ajankohtaista. Liikuntavirasto on esittänyt kuntokartoitusten perusteella tehtäviin liikuntapaikkojen perusparannuksiin lisää investointimäärärahoja, koska nykyisillä resursseilla ei pystytä toteuttamaan kaikkia välttämättömiä peruskorjaushankkeista.



Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.3.1 lasten ja nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy liikuntatoimen osalta, että

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisten hankkeiden toiminnan jatkuminen ja hallintokuntien välinen yhteistyö tulee varmistaa erillisrahoituksen jälkeenkin. Sosiaali- ja terveystointa ja sivistys- ja henkilöstötointa johtavien apulaiskaupunginjohtajien sekä virastopäälliköiden on varmistettava työn kaupunkitasoinen koordinointi ja yhteistyö virastojen välillä hyvinvointitavoitteiden toteuttamiseksi.
- hankkeita, joista on saatu hyviä kokemuksia – kuten EasySport -toiminta – on laajennettava yläasteikäisiin ja soveltuvien osin toisella asteella opiskeleviin.
- vaikka ehdotetut toimenpiteet kasvattavat menoja lyhyellä tähtämellä, toimenpiteet lisäävät hyvinvointia ja vähentävät kustannuksia pitkällä tähtämellä.

Liikunnanohjausosasto on ensimmäisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmakauden aikana tuottanut yhdessä helsinkiläisten urheiluseurojen kanssa matalan kynnyksen harrasteliikuntapalveluita lähelle lasten ja nuorten arkea. Toiminnan tavoitteena on ollut parantaa lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia liikunnan harrastamisessa sekä edistää lasten osallisuutta ja autonomiaa omissa liikuntaharrastuksissaan.

Vaikka lapset ja nuoret ovat jo nyt osallistuneet uuden tyyppisiin harrasteliikuntaryhmiin runsaslukuisesti, hyvinvointia edistävien laadukkaiden harrasteliikuntapalvelujen tuottaminen vaatii edelleen pitkäjänteistä kehitystyötä. Kumppaneiksi tarvitaan motivoituneita liikuntaseuroja ja järjestöjä, joilla on kiinnostusta ohjaajien hyvinvointiosaamisen lisäämiseen yhteistyön ja koulutuksen avulla. Seurayhteistyössä on lasten ja nuorten hyvinvointityön näkökulmasta katsottuna paljon käyttämätöntä potentiaalia, ja parhaimmillaan seurayhteistyö mahdollistaa liikunnanohjaajien työllistymisen kokopäivätoimisesti urheiluseuroihin.

Lasten ja nuorten sosiaalista integraatiota sekä suojaavia tekijöitä edistävien liikuntapalveluiden tuottaminen ja kehittäminen ei kuitenkaan ole mahdollista ilman jatkorahoitusta. Myös toiminnan laajentaminen vaatii lisäresursointia. Jatkorahoituksen ja lisäresursoinnin lisäksi virastojen välisen yhteistyön edelleen kehittäminen on tärkeää etenkin kohdennettaessa toimintaa erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja nuorille.

Kohdennettua toimintaa on järjestetty mm. huostassa oleville lapsille ja nuorille yhteistyössä lastensuojelun jälkihuollon erityispalveluiden



kanssa. Opetusviraston kanssa yhteistyössä on järjestetty liikuntaryhmä 1. - 6. – luokkalaisille nivelluokan oppilaille, joilla on vaikeuksia toimia ryhmässä, ja joille on tehty lastenpsykiatrisen tutkimus. Lisäksi koulu- ja opiskeluterveyshuollon yksikön kanssa on kehitetty yhteinen painonhallintainterventiomalli painonhallinnassa tukea tarvitseville alakoululaisille lapsille ja heidän perheilleen. Toimintamallissa perheiden painonhallintaa tuetaan moniammatillisesti ryhmämuotoisin menetelmin. Myös harjaantumisopetuksessa oleville kehitysvammaisille oppilaille on järjestetty omia liikuntaryhmiä.

Esittelijä näkee erittäin tärkeäksi, että myös LASU II-kaudella panostetaan lasten ja nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisyyn hyvinvointia tukevien vapaa-ajan harrastuspalvelujen avulla. Toiminnan vakiintuminen varmistetaan parhaiten lisärahoituksella, joka on lisätty liikuntatoimen vuosittaiseen käyttöbudjettiin.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.7.2 asiantuntijapalveluiden osto, että

- sivistys- ja henkilöstötoimen tulee lisätä hankintayhteistyötä samansisältöisten asiantuntijapalvelujen osalta.
- laatutekijöiden ja -kriteerien määrittelyssä tulee tehdä yhteistyötä kaupunkitasolla ja hallintokuntien välillä parhaiden käytäntöjen oppimiseksi.
- kehitteillä oleva kaupunkitasoinen sopimustenhallintajärjestelmä tulee ottaa käyttöön mahdollisimman nopeasti hallintokuntien hankintojen tehostamiseksi.

Liikuntavirasto tekee hankintoja vuosittain noin 30 miljoonalla eurolla. Yli puolet siitä kohdistuu liikuntapaikkojen rakentamiseen. Toinen merkittävä kustannuserä on liikuntapaikkojen kunnossapito.

Hankintojen ulkoisia toimittajia on hieman enemmän kuin kaupungin sisäisiä toimittajia. Suurimpia toimittajia ovat HKR-rakennuttaja, Stara ja Helsingin Energia.

Liikuntavirasto kilpailuttaa hankintoja Helsingin kaupungin ohjeiden mukaisesti ja kehittää yhteistyötä hankintakeskuksen ja kaupungin muiden virastojen kanssa. Liikuntavirasto noudattaa kaupungin hankintaohjeita ja käyttää kaupungin hankintapalveluita. Hankinnat on hajautettu osastoihin ja yksiköihin. Hankintavaltuudet on 90 henkilöllä ja hankintoihin liittyvät työnjohdolliset määräykset tarkistetaan vuosittain. Sähköistä Kosti-ostotilausjärjestelmää käyttää 125 työntekijää.



Sähkön, lämmityksen ja veden kustannukset kasvavat jatkuvasti ja niiden suhteellinen osuus hankinnoista kasvaa.

Liikuntaviraston asiantuntijapalveluiden ostoihin käytettiin vuonna 2011 yhteensä 1 348 691 euroa. Ylivoimaisesti suurin asiantuntijapalveluiden toimittaja oli Helsingin kaupungin taloushallintopalvelut liikelaitos, jonka osuus oli 662 130 euroa. Toiseksi suurin kaupungin sisäinen asiantuntijapalveluiden toimittaja oli Metropolilab Oy, joka on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten omistama elintarvike-, vesi- ja ympäristönäytteitä tutkiva laboratorio. Se laskutti asiantuntijapalveluista 34 722 euroa.

Suurimpia ulkoisia asiantuntijapalveluiden toimittajia olivat tietotekniikan palveluyritykset Tieto Finland Oy 108 824 euroa ja Atea Finland Oy 72 713 euroa. Tietotekniikan kustannukset kasvavat jatkuvasti, kun uusia järjestelmiä otetaan käyttöön ja vanhoja uusitaan.

Liikuntavirasto on lisännyt tuki- ja asiantuntijapalvelujen hankintaa ostopalveluina liikuntaviraston ulkopuolelta, joka on lisännyt myös kustannuksia. Tietotekniikan käytön lisääntyminen ja kaupungin keskitetyt tukipalvelut lisäävät asiantuntijapalveluiden kustannuksia.

Liikuntavirasto ottaa käyttöön kaupunkitasoisen sopimustenhallintajärjestelmän, kun se on valmistunut.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen kohdassa 4.7.3 liikuntaviraston vuokrasubventiot, että

- liikuntatoimen talousarvion perusteluosassa tulee esittää, miten paljon liikuntatoimi myöntää vuosittain avustuksia vuokrasubventioina suhteessa kiinteistöviraston määrittelemään markkinavuokraan.

Helsingin kaupunki tukee liikuntayrityksiä subventoimalla niille toimitiloiksi vuokrattujen liikuntapaikkojen vuokria. Tämän vuokratuen kautta aktivoidaan ja tuetaan liikuntayrittäjiä ja luodaan liikuntapalveluja helsinkiläisille ilman, että liikuntatoimi tuottaisi itse näitä palveluja.

Kiinteistöviraston tulisi selvittää, ovatko sisäiset vuokrat määriteltä oikealle tasolle. Liikuntavirasto maksaa kiinteistövirastolle sisäistä vuokraa liikuntayrityksille edelleen vuokratuista alueista noin 2,1 miljoonaa euroa vuodessa. Liikuntavirasto perii liikuntayrityksiltä keskimäärin 50 prosenttia kaupungin sisäisen vuokran määrästä eli liikuntavirasto perii liikuntayrityksiltä vuokria noin 1 miljoonaa euroa vuodessa. Näin erotukseksi ja vuokrasubventioksi vuodessa tulee yhteensä noin 1 miljoonaa euroa.



Golfkenttien kenttäalueiden vuokrataso perustuu alun perin Paloheinän jokamiesgolfkentän rakentamisesta pidettyyn tarjouskilpailuun sekä Vuosaaren golfkentän perustamisen yhteydessä käytyihin neuvotteluihin. Rakennusoikeuden/rakennusmaan osalta vuokrat vastaavat liikuntapaikkarakentamisessa käytettyä kerrosalaan pohjautuvaa, subventoitua vuokratasoa. Samalla periaatteella on määritelty nyt myös Talin golfkentän vuokra. Espoossa sijaitsevan Luukin kentän vuokrataso on sovitettu Espoon vuokratasoon.

Arviointikertomuksessa on erheellisesti mainittu Vuosaaren golfkentän vuokran puolittamisesta siinä yhteydessä, kun kenttä vuonna 2007 siirtyi kiinteistövirastolta liikuntaviraston hallintaan. Vuokran alentamiseksi tehtyä esitystä käsiteltiin liikuntalautakunnan kokouksessa 16.10.2007, jolloin Paloheinän jokamiesgolfkentän ja Vuosaaren golfkentän ulosvuokraushintojen todettiin olevan täysin rinnastettavissa toisiinsa. Myös rakennusmaan osalta vuokran todettiin vastaavan 50 %:lla subventoidun, kerrosalaan pohjautuvan rakennusmaan vuokraa. Lautakunta päätti, ettei hakemus antanut aihetta enempään toimenpiteisiin.

Liikuntatoimen talousarvion perusteluosassa voidaan jatkossa kertoa, miten paljon liikuntatoimi myöntää vuosittain avustuksia vuokrasubventioina suhteessa kiinteistöviraston määrittelemään markkinavuokraan.

Esittelijä

Helsingin kaupungin tarkastuslautakunta hyväksyi 18.4.2012 arviointikertomuksen vuodelta 2011. Tarkastuslautakunta pyytää liikuntalautakunnan lausuntoa 23.5.2012 mennessä arviointikertomuksen seuraavista kohdista

- 1.6. Tilintarkastuksen johdosta annettujen suositusten edellyttämät toimenpiteet
- 2.5. Johtopäätöksiä sitovien tavoitteiden asettamisesta
- 4.2.3. Liikuntakonsernin omistajaohjaus
- 4.3.1. Lasten ja nuorten yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy
- 4.7.2. Asiantuntijapalveluiden osto
- 4.7.3. Liikuntaviraston vuokrasubventiot

Esittelijä

liikuntajohtaja
Anssi Rauramo



15.5.2012

LJ/4

Lisätiedot

Pekka Jyrkiäinen, suunnittelija, puhelin: 310 87438

Liitteet

1 [Arviointikertomus 2011](#)